

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн	Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Кафедра	Соціально-гуманітарних дисциплін	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	обов'язкова
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	1–2

ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА

Семестр 1 (осінь 2020) - 2 (весна 2021)

4 жовтня — 03 листопада

Викладач	Артеменко Андрій Павлович, професор, доктор філософських наук
Е-mail	artemenko.prof@gmail.com
Заняття	Четверг 13.00–19.50, ауд. 202 (3 корпус)
Консультації	Вівторок 12.00–13.00 (якщо є у навантаженні. Якщо ні – бажано ввести принаймні 1 годину на тиждень)
Адреса	к. 202, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	057 706-28-11 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ФМ); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна має обов'язкові передумови для вивчення: курси «Філософія», «Історія мистецтва», «Культурологія», «Естетика», «Соціологія»

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ*Методичні рекомендації*

1. Никитина, И. П. Философия искусства в 2 ч.: учебник для бакалавриата и магистратуры. Москва : Издательство Юрайт, 2019. (Бакалавр и магистр. Академический курс). — ISBN 978-5-534-07899-2.
2. Естетика: Навч. посіб. / М. П. Колесніков, О. В. Колеснікова, В.О. Лозовой та ін.; За ред. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 208 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

<https://new.edmodo.com/groups/filosofiya-iskusstva-36644211>

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: MicrosoftWord, PowerPoint 2016.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є підготовка аспірантів до самостійного критичного аналізу візуальних комунікацій. Завдання дисципліни полягають в ознайомленні аспірантів з основними критеріями сприйняття візуального середовища, розумінні механізму аналізу дизайнерської практики в сфері візуальних комунікацій, мови візуальної комунікації. Лекційний курс передбачає знайомство з основними поняттями, підходами та напрямками розвитку філософії мистецтва в минулому і сучасності. Акцент робиться на зв'язку мистецтва з історичними контекстами його функціонування (технології, соціальні диференціації, культурні моделі). Висвітлюється взаємообумовлення розвитку мистецтва і сучасного філософського дискурсу.

На практичних заняттях дискутуються концепції і підходи, представлені у лекційному курсі, а також випробовуються можливості застосування цих концепцій та підходів до матеріалів дослідження аспірантів.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: здатність наукового аналізу сфери професійної діяльності з використанням теоретичних підходів та методології філософії мистецтва.

ПРН 1. Володіти професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії; осмислювати основні категорії мистецтва в аспекті філософської парадигми

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним сприйняттям особливостей практики візуальних комунікацій.

Дисципліна вивчається протягом двох семестрів 1-го курсу (4 кредитів ECTS, 120 навчальних години, в тому числі 60 годин — аудиторні лекційні та семінарські заняття та 60 години — самостійні). Всього курс має 2 модулі та 10 тем.

Осінній семестр: 60 годин: 13 — лекції, 17 — семінарські заняття, 30 — самостійні.

ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА: СПЕЦИФІКА ПРОБЛЕМАТИКИ ТА ОСОБЛИВІСТЬ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПІДХОДІВ

Тема 1. Вступ до курсу. Філософія мистецтва. Становлення філософії мистецтва. Проблематика і функції філософії мистецтва.

Тема 2. Сприйняття і конструювання сприйняття: феноменологія, герменевтика і семантика візуального об'єкту .

Тема 3. Логіка смислу. Проблема знаку та зазначення у мистецтві .

Тема 4. Об'єктцентрична філософія та проблеми виробництва простору: мистецтво в умовах кризи постмодерну.

Тема 5. Концепція Нової Естетики Гернота Бьоме. Перехід до парадигми метамодерну

Весняний семестр: 60 годин: 13 — лекції, 17 — семінарські заняття, 30 — самостійні.

МИСТЕЦТВО І ПРОБЛЕМА КОНСТРУЮВАННЯ РЕАЛЬНОСТІ

Тема 1. Філософія мистецтва доби постмодерну: деконструкція, колаж та іронія.

Тема 2. Структура сприйняття в концепції метамодерну.

Тема 3. Різноманітність реальності у постмодерні та нові форми в мистецтві.

Тема 4. Від іронії до ностальгії: особливості парадигми метамодерну.

Тема 5. Технологічність сучасного мистецтва і проблема експлуатації здатності відчуття.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних та семінарських занять. Практичні та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на завершення семінарських завдань та закріплення лекційних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни в контексті власного наукового дослідження (теми дисертації). Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є заліки. Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи. Для тих аспірантів, які бажають покращити результат, передбачені письмові контрольні питання за темами дисципліни (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як аспірантам, так і викладачу. За необхідності аспірант має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім заліку).

Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

У разі відрядження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з аспірантами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо аспірант пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Аспіранти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, аспірант втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі заліку — аспірант отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1 тиждень	1	лекція	Вступ до курсу. Філософія мистецтва Становлення філософії мистецтва Проблематика і функції філософії мистецтва Пояснення видів мистецтва і методів художнього зображення і дії Мистецтво і проблема конструювання реальності	2		
1 тиждень	2	лекція	Сприйняття і конструювання сприйняття: феноменологія, герменевтика і семантика візуального об'єкту	4		
2 тиждень	3	лекція	Логіка смислу. Проблема знаку та зазначення у мистецтві	2		
2 тиждень		семінар	Аналіз творів М. Гайдеггер. Річ Вещь // М. Хайдеггер. Время и бытие. - М., - 1993 Г. Зіммель Зміни форм культури Изменение форм культуры// Зиммель Г. Избранное в 2т. Т.1 С.483-488	4	Есе на 2500 знаків. Обговорення робіт Доповідь (усно), 15 хвилин, інтерпретація тем дисципліни в межах власного дослідження (за вибором).	Письмово Роздруківка приноситься на заняття

			Бодрийяр Ж. (1997) Город и ненависть. Логос. [Электронный ресурс]. Режим доступа: www.ruthenia.ru/logos/number/1997_09/06.htm			
3 тижд ень	4	лекція	Об'єктцентрична філософія та проблеми виробництва простору: мистецтво в умовах кризи постмодерну	2		
3 тижд ень	5	лекція	Концепція Нової Естетики Гернота Бьоме. Перехід до парадигми метамодерну	4		
4 тижд ень			Аналіз творів: Вальтер Б. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. М.: Медиум, 1996. — 240 с.	6	Есе на 2500 знаків. Обговорення робіт Доповідь (усно), 15 хвилин, інтерпретація тем дисципліни в межах власного дослідження (за вибором).	Письмово Роздруківка приноситься на заняття
5 тижд ень			Аналіз творів: Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию. СПб.: ОО ТК «Петрополис», 1998. 432 с	6	Есе на 2500 знаків. Обговорення робіт Доповідь (усно), 15 хвилин, інтерпретація тем дисципліни в межах власного дослідження (за вибором).	Письмово Роздруківка приноситься на заняття

Весняний семестр

Дата	Те ма	Вид занятт я	Зміст	Годи н	Рубіжний контроль	Деталі
За розкл адам	1	лекція	Філософія мистецтва доби постмодерну: деконструкція, колаж та іронія .	2		
За розкл адам	2	лекція	Структура сприйняття в концепції метамодерну	2		
За розкл адам	3	лекція	Різноманітність реальності у постмодерні та нові форми в мистецтві	2		

За розклом	3	лекція	Різноманітність реальності у постмодерні та нові форми в мистецтві	3		
За розклом		семінар	Проблема чуттєвості та візуалізація повсякденності. Аналіз роботи Вермюлен, Т., ван ден Аккер, Р. Заметки о метамодернизме. [электронный ресурс] http://metamodernizm.ru/notes-on-metamodernism/	3	Есе на 2500 знаків. Обговорення робіт Доповідь (усно), 15 хвилин, інтерпретація тем дисципліни в межах власного дослідження (за вибором).	Письмово Роздруківка приноситься на заняття
За розклом	4	лекція	Від іронії до ностальгії: особливості парадигми метамодерну	2		
За розклом		семінар	Проблема чуттєвості та візуалізація повсякденності. Аналіз роботи Вермюлен, Т., ван ден Аккер, Р. Заметки о метамодернизме. [электронный ресурс] http://metamodernizm.ru/notes-on-metamodernism/	8	Есе на 2500 знаків. Обговорення робіт Доповідь (усно), 15 хвилин, інтерпретація тем дисципліни в межах власного дослідження (за вибором).	Письмово Роздруківка приноситься на заняття
За розклом	5	лекція	Технологічність сучасного мистецтва і проблема експлуатації здатності відчуття.	2		
За розклом		семінар	Цілісність сприйняття простору. Семіотика проєкції зображення. Аналіз проблеми за матеріалами роботи	6	Есе на 2500 знаків. Обговорення робіт Доповідь (усно), 15 хвилин, інтерпретація тем дисципліни в межах власного дослідження	Письмово Роздруківка приноситься на заняття

			Петер Цумтор «Размышляя об архитектуре»// http://www.es-a.ru/index.php?mn=razdel&mns=wzp6g59pplxu7_ru Peter Zumthor, Thinking Architecture, Second, expanded edition, published by Birkhauser, Basel — Boston — Berlin, 2006. //The Body of Architecture — P. 53—65.		(за вибором).	
За розк адо мом			Консультація	2		
За розк адо мом			Консультація	1		
За розк адо мом			Консультація	2		

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–20
2	Поточний контроль	0–20
3	Поточний контроль	0–20
4	Поточний контроль	0–40
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок

А-	16	36	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
В	12–15	32–35	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
С	8–11	22–31	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Аспірант не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
Е	1–3	1–9	Аспірант в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність аспіранта під час семінарських занять (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

1. Артеменко А.П. От репрезентации пространства к пространству репрезентации: современные визуальные исследования. // Вестник Томского государственного университета (серия Философия, Социология, Политология), 2018. № 44. С. 61–69. DOI: 10.17223/1998863X/44/6
2. Артеменко А.П. От постмодерна к метамодерну: формирование современных визуальных практик. // Вестник Томского государственного университета (серия Философия, Социология, Политология), 2020 №58.
3. Бодрийяр Ж. (1997) Город и ненависть. Логос. [Электронный ресурс]. Режим доступа: www.ruthenia.ru/logos/number/1997_09/06.htm (30/09/2020)
4. Барт Р. Мифологии. Перевод: Зенкин С.Н. — М.: Директ-Медиа, 2007. — 459 с.
5. Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика: Пер. с фр. / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. — М.: Прогресс, 1989—616 с.
6. Бёме Г. «Атмосфера» как фундаментальное понятие новой эстетики. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://metamodernizm.ru/atmosphere-and-a-new-aesthetics/> (дата обращения 15.08.2020)
7. Вальтер Б. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. М.: Медиум, 1996. — 240 с.
8. Вермюлен Т., ван ден Аккер Р. Заметки о метамодернизме. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://metamodernizm.ru/notes-onmetamodernism/> (дата обращения 15.08.2020)
9. Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. — М.: Академический проект, 2009
10. Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодерна. Москва: Стройиздат, 1985. 136 с.
11. Пирс, Ч.С. Что такое знак? // Вестн. Томского гос. ун-та. Сер. Философия. Социология. Политология. — 2009. — № 3 (7). — С. 88–95
12. Протас М. Мистецтво посткультури: тенденції, ризики, перспективи / М.Протас; Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. — Київ : ПСМ НАМ України, 2020. — 432 с.

13. Романенкова Ю. В. Мировоззренческие универсалии периодов *stilwandlung* в мировом художественном процессе / ИПСИ АИУ. — К.: Химджест, 2009. — 276 с: 16 л. вкл.
14. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ–ХХІ століть / ППСМ АМУ. — К.: ВХ[студіо], 2008. — 188 с.: іл.
15. Цумтор П. Размышляя об архитектуре. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.es-a.ru/index.php?mn=razdel&mns=wzpb6g59pplxu7_ru (дата обращения 15.08.2020)
16. Хайдеггер М. Исток художественного творения [Електроний ресурс] шлях доступу: https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Heidegg/Ist_index.php
17. Хайдеггер М. Вещь // М. Хайдеггер. Время и бытие. - М., - 1993 [Електроний ресурс] шлях доступу: https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Heidegg/Vesch.php
18. Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию. СПб.: ТОО ТК «Петрополис», 1998. 432 с
19. Яковлева Л. Атмосфера архитектурно-городских пространств в эстетике Гернота Бёме // TERRA AESTHETICAE 1 (3) 2019 : THEORIA.P. 43-66